

Színházi élmények 2020-ban? – „Vírus színház” Magyarországon Theatre experience in 2020? – “Virus theatre” in Hungary

DOI: 10.21486/recreation.2021.11.1.4

ÖSSZEFOGLALÁS:

A 2020. évben a Covid19 járvány miatti lezárásoknak és szabályozásoknak köszönhetően a mindennapi életünk teljesen átalakult. A hagyományos szabadidős tevékenységek, köztük a színházi előadások megtekintése több hónapra keresztül elérhetetlen volt. Kérdőíves kutatásunkban arra kerestünk választ, hogyan érintette ez az embereket. A rendszeres színházlátogatók negatívan élték meg ezt a helyzetet, melyben fontos szerepet játszott az élmény és közösség hiánya is.

Kulcsszavak: vilá járvány, rekreáció, színház, kultúra, online

ABSTRACT:

Due to the COVID-19 pandemic-related lockdowns and regulations our everyday life has completely changed in 2020. Some leisure activities, such as visiting theatre, were inaccessible. In our survey we tried to identify its effect on people. Regular theatregoers felt this situation negative, by the lack of (real) experience and company.

Keywords: pandemic, recreation, theatre, culture, online

Szerző:
DR. GÓSI ZSUZSANNA
Habilitált egyetemi docens
ELTE Egészségfejlesztési
és Sporttudományi Intézet
1117 Budapest,
Bogdánfy Ödön u. 10/B.
gosi.zsuzsanna@ppk.elte.hu
Érdeklődési kör:
színház, futás, olvasás
Fotó: Böröcz István

Szerző / rovatvezető:
DR. MAGYAR MÁRTON
Egyetemi adjunktus
ELTE Egészségfejlesztési
és Sporttudományi Intézet
1117 Budapest,
Bogdánfy Ödön u. 10/B.
magyar.marton@ppk.elte.hu
Érdeklődési kör: animáció,
turizmus, zene, tánc, úszás
Fotó: Hámosi Zsófia

BEVEZETÉS

A szellemi rekreációban Kovács (2004) definíciója szerint megjelenik a kultúra, a szórakozás és művelődés kérdéskörre is. A színházlátogatást a passzív szellemi rekreáció alrendszerébe sorolja. Ugyanezen területen Fritz (2015) négy nagyobb csoportot különböztet meg, mely alapján Magyar (2015) a színházi élményprogramokat kettőhöz köti: a kulturális, valamint a társasági és egyéni jelleghez.

Társadalmi csoportok szerint a színházi rekreációt inkább a fővárosi és a vidéki nagyvárosi, középkorú, érettségizett és diplomás személyek rétegéhez társítják (Hunyadi, 2005). Ezt támasztja alá egy fiatal felnőtteket vizsgáló kutatás. A körükben végzett felmérés szerint inkább az aktív tevékenységek a népszerűek, mint a sporto-

lás, kirándulás. Ezt követik a passzív tevékenységek, köztük az olvasás és a zenehallgatás. Az általuk legkevésbé végzett rekreációs tevékenységek a kultúrához köthetőek, mint a színházlátogatás, kiállítás-megtekintés, mozilátogatás (Boda et al., 2019).

MÓDSZEREK

Az alternatívákat, a színház hiányát és a szabadidős szokások változását szekunder forráskutatással és saját kérdőívvel vizsgáltuk. A kulturális és sportolási szokások változását egy online elérhető kérdéssorral (ELTE-KEB: 2020/496) térképeztük fel 2020. december végén és 2021 januárjában. Adatelemzés leíró statisztikai módszerrel (MS Excel) történt.

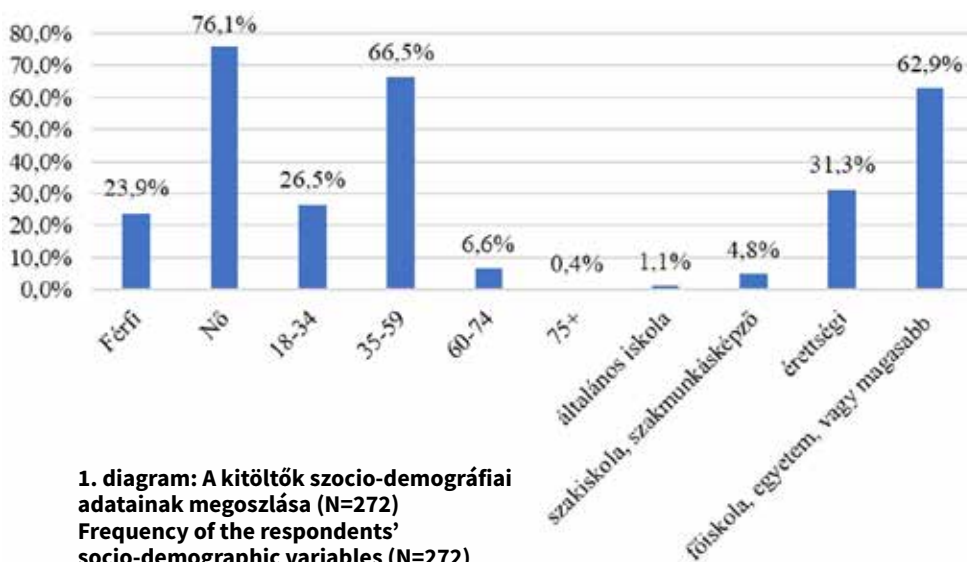
A rekreációs tevékenységet feltérképező kérdőívet 2021. január 20-ig 272 fő töltötte ki. A hölgyek válaszadási hajlan-

dósága lényegesen magasabb volt. Életkor szempontjából főként az aktív korúak válaszolták meg kérdéseinket. Szintén magas a mintában a felsőfokú végzettségűek aránya. **1. diagram**

EREDMÉNYEK

Online Színház

A tavaszi korlátozások mind az embereket, mind az szervezeteket a meglepetés erejével érték. Ám az őszi időszakra már tudatosan készültek az egyes szereplők. A színházak az előadások egy részét átforgalmazták, hogy online térben is élményt tudjanak nyújtani. Egyik ilyen platform a színhaztv.com, mely több társulat előadásait mutatja be: Orlai Produkciós Iroda, Centrál Színház, Radnóti Színház, Katona József Színház, Budaörsi Latinovits Színház, Füge Produkció, Maszk Egyesület, Jurányi Inkubátor-

1. diagram: A kitöltők szocio-demográfiai adatainak megoszlása (N=272)
Frequency of the respondents' socio-demographic variables (N=272)

Forrás/Source: Saját felmérés és szerkesztés, 2021 / Own survey and redaction, 2021

ház (SzínházTV, 2021). Hasonlóan működik az eSzínház (2021) oldal is, melynek kínálatában megtalálhatóak élő, felvételtől sugárzott és bármikor megtekinthető produkciónak és koncertek is. A Madách Színház ezzel szemben saját platformon próbál meg online előadásokat tartani SzínpadOn fantázianévvel. A kínálatban nemcsak hagyományos előadások, hanem duett koncertek és különleges tudakozó színesekkel zenés/beszélgetés is található (Madách Színház, 2020).

1. ábra: Kamerás élő közvetítés a színpadról
Live broadcasting from the stage

Forrás/Source: Sándor, T. (2021) Fiatalokat is vonz a netes nézőtér. From: <https://www.vg.hu/kozelet/kultura/fiatalokat-is-vonz-a-netes-nezoter-2-3473770/>

KÉRDŐÍVES FELMÉRÉS EREDMÉNYEI

A korlátozások miatt megváltozott életmód, a munkaidő és szabadidő összemosódását a válaszadók közül 42 fő teljes egészében, 82 fő egyáltalán nem, míg a többség kismértékben érzékelte.

A szabadidő-eltöltési szokások esetében csak 21 fő válaszolta, hogy egyáltalán nem változtak, a többiek kisebb, de inkább nagyobb mértékű változást tapasztaltak.

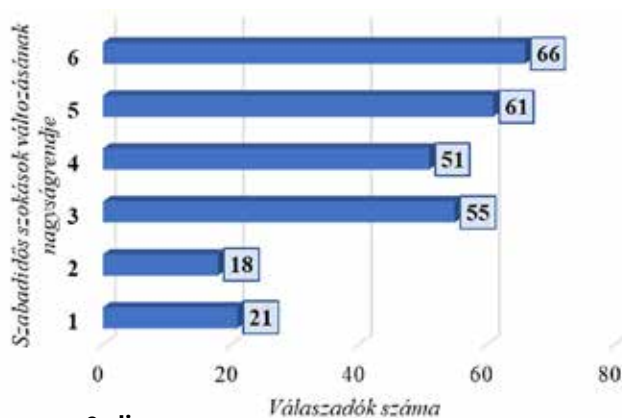
2. diagram

Az előző felmérésünkhöz (Gósi – Magyar, 2020) hasonlóan a válaszadók leginkább a társas/baráti összejöveteleket hiányolták.

Az előző évhez képest a válaszadók a **3. diagram** szerinti változást érzékelték.

Feltérképeztük a különböző otthon végezhető tevékenységeket is.

A válaszok megerősítették az eddigi kutatásokat: az olvasásra, televízió- és filmnézésre, zenehallga-

2. diagram: A pandémia miatt megváltoztak a szabadidő-eltöltési szokások? (1 = egyáltalán nem; 6 = teljesen)
Has the leisure time habits changed due to the COVID-19 pandemic? (1 = not at all; 6 = definitely)

Forrás/Source: Saját felmérés és szerkesztés, 2021 / Own survey and redaction, 2021

tásra és az önművelésre fordított idő is növekedett. Egyetemi hallgatók egy csoportja a tavaszi lezárások alatt írt koronapló alapján ugyanezeket a hatásokat figyelték meg saját magukon. Mellette új szokásokat vettek fel, és igyekeztek kialakítani egy újfajta napirutint (Bakos et al, 2020).

Egy másik kutatás megállapította, hogy a fiatalok ezen időszak alatt fontosnak tartották, hogy több testmozgást végezzenek, a fennmaradó időben videót néztek és olvastak (Bánhidi – Lacza, 2020).

2020-ban a tavaszi korlátozások idején a színházak bezártak, majd a nyári időszakban a megengedőbb szabályozások miatt néhány előadást pótoltak, és a szabadtéri előadások egy része is megtartásra került. Az őszi időszakban 2020. november 11-ig lehettek nyitva.

Egy nyitott kérdéssel azt próbáltuk megvizsgálni, ez milyen hatással volt a mindennapokra.

A következő mondat befejezésére kértük fel a válaszadókat: „A 2020. év egy részében nem lehetett színházba járni. Rám ez a következő hatással volt...”

Azok a válaszadók, akik előtte is jártak színházba, leggyakrabban a hiányzik szót használták, különböző fokozatokban. A hosszabb válaszokat három csoportba soroltuk. Az elsőben az került a középpontba, hogy maga az élmény hiányzik, a másodiknál a közösség / társaság, a harmadiknál utalás történt az online formákra.

Az élő előadások mindig valami különlegességgel ajándékozzák meg a résztvevőket, ezt fogalmazták meg többen:

Nagyon rosszul érintett. Hiányoztak az élő előadások. Bár kényelmesebb otthonról a kanapéről nézni a színházi élményt, de kisebb az élmény.

A színház élménye semmivel nem pótolható. Félek, hogy soha nem lesz már olyan, mint járványhelyzet előtt.

Hiányzik a személyes részvétel az előadáson, mert mindig nagy élmény.

Sajnálom, több jegyem is volt előadásokra, színházbérletet ősszel már meg sem vettem.

Egyszerűen csak eszembe jut, hogy milyen jó lenne színházba menni.

Nagyon hiányzott a színház, szinte elvonási tüneteim vannak miatta.

A színház a társadalmi érintkezés egyik formája. Az emberek többsége családjával, barátaival, munkatársaival közösen vesz részt ilyen programokon. Erre utalnak a következő mondatok:

Évente többször jártunk színházba a barátaimmal, sajnálom, hogy ezek elmaradtak.

Nehezen éltem meg. Hiányoztak a közösségi élmények közül. A „kanapé színház” nem pótolta.

Kicsit szomorú voltam, mert a barátaimmal szok-

3. diagram: A barátokkal történő személyes találkozás változása
Changing of meeting friends in the flesh

Forrás/Source: Saját felmérés és szerkesztés, 2021 / Own survey and redaction, 2021

tunk színházba menni, hiányzott a kultúra ezen formája.

Ez hiányzott legjobban a művelődések közül. Az élő színház élménye, a művészekkel való találkozás, és a barátaim, családtagjaim hiánya, akikkel bérleteink vannak színházakban.

Az online előadásokról a vélemények megoszlottak, néhányan örültek, éltek ezzel a lehetőséggel, míg mások nem:

Elég sajnálom, hogy nem jutottam el színházba. Tudom, hogy voltak online előadások, de ezek engem nem tudtak kárpótolni.

A február óta meglévő színházjegy még mindig itt van a fiókomban. Nem vettem részt online előadáson, nem éri meg számomra. Inkább olvastam, filmet néztem.

Sok jegyem volt, amit elbuktam, hiányzott, de

most ez van, tudatosnak kell lenni. Nagy színházba járó voltam. Jó, hogy vannak online lehetőségek.

KÖVETKEZTETÉSEK

A felmérésünk rámutatott arra, hogy a színházi élményeket egyértelműen hiányolták a válaszadók.

Ez jelentette egyrészt önmagát a színházlátogatást, az élő előadás varázsát, ám mint közösségi program is hiányzott a mindennapokból. Az online eseményeket, programokat a többség kipróbálta, de ezek nem tudták pótolni a személyes élményeket.

IRODALOMJEGYZÉK

Bakos, L., Csuvik, M., Farkas, A., Graffits, E., Hegedűs, L. Cs., Horváth, P., Józsa, F., Kaiser, K., Keszthelyi, B. E., Nagy, E., Nánai, T., Sándori, E., Vidovics, V., Brettner, Zs. (2020) „Koronanapló”: Egy egyetemi közösség élete a karantén idején. Szociális Szemle. 13. 2. 28–50. DOI: 10.15170/SocRev.2020.13.04

Bánhidi, M., Lacza, Gy. (2020) Lifestyle changes Covid-19 period in Hungary – feedback of university students. World Leisure Journal. 62. 4. 325–330. DOI: 10.1080/16078055.2020.1825251

Boda, E. J., Bácsné Bába, É., Laoues-Czibalmos, N., Müller, A. (2019) Rekreációs fogyasztói szokások vizsgálata magyar fiatal felnőttek körében. Különleges Bánásmód. 5. 4. 33–44. DOI: 10.18458/KB.2019.4.33

eSzínház (2021) Előadások. From: <https://eszinhaz.hu>

Fritz, P. (2015) A szellemi rekreáció fogalma és rendszertana. In: Fritz, P. (Szerk.) Szellemi rekreáció. Rekreáció mindenkinek II. rész. Budapest-Pécs: Dialóg Campus Kiadó, 15–20.

Gósi, Zs., Magyar, M. (2020) „Karantén” kultúra Magyarországon. Recreation. 10. 2. 40–42. DOI: 10.21486/recreation.2020.10.2.6

Kovács, T. A. (2004) A rekreáció elmélete és módszertana. Budapest: Fitness Kft.

Magyar, M. (2015) Színházi élmények – Győri Balett: Ne bánts! Recreation. 5. 4. 32–33.

Madách Színház (2020) Élő online előadások, repertoár. From: <https://madachszinhaz.hu/repertoar?ty=online>

SzínházTV (2021) Aktuális előadások. From: <https://szinhaztv.com/eloadasok>

2. ábra: A Madách Színház online repertoárjából
Out of the repertoire of Madách Theatre

Forrás: Madách Színház (2020) Repertoár. <https://madachszinhaz.hu/repertoar?ty=online>